

MIT KÍVÁN A NŐI NEMZET?

Tegyük láthatóvá a nőket!

Március 8-án egy tucatnyi hazai nőszervezet megalkotta a nőket érintő legégetőbb kérdésköröket összefoglaló tizenkét pontot, amelyek megoldásra várnak. A szervezők fontosnak tartják, hogy évente ne csak egyszer, a nőnapon kerüljön szóba a nők szerepe, ezért minden hónapban megrendezik az aktuális „nőnapot”, ahol részletesen elemzik a tizenkét pont egyikét. Összeállításunkban görccső alá vesszük a 12 pontot egyenként, felsoroljuk az aláíró szervezetek nevét, valamint ismertetjük az „E Havi Nőnap” programsorozat tervezett rendezvényeit.

✓ „Női érdekérvényesítést minden szinten!” – mondja ki az első pont, ami a nők érdekeinek, a nemek egyenlősége szempontjának érvényesítését követeli (gender mainstreaming) a politikai intézkedések minden szintjén és szakaszában, közülük kiemelten a törvényhozás, a jogszabályalkotás, az országos politika és a reformintézkedések – pl. a szakképzés, az oktatás, az egészségügy átalakítása és az adó- és családtámogatási rendszerek felülvizsgálata – területén. A Új Magyarország Fejlesztési Tervben, az Operatív Programok intézkedéseiben, pályázataiban és helyi szinten az önkormányzatokban és a városvezetésben, várostervezésben is szükség van a hatékonyabb női érdekérvényesítésre. Lényeges, hogy minden fázisban – tervezés, hatásvizsgálat, kidolgozás, lebonyolítás, ellenőrzés, monitoring –, biztosított legyen a megfelelő szakértőkkel való egyeztetés, valamint fontos a gender budgeting, ami a nemek egyenlőségére érzékeny költségvetés kialakítását, illetve a költségvetés nemek egyenlőségére gyakorolt hatásának vizsgálatát teszi lehetővé. Ez a pont sürgeti a statisztikai adatok nemekre bontott gyűjtését is.

✓ Szóljanak a hírek a nőkről is, követeli a második pont „valódi nőket a médiába!” címmel. A nők médiabeli ábrázolásának megváltoztatására van szükség. El kell érni a szexizmus-mentes nyelvi és képi megjelenítést a médiatermékekben és a reklámokban, tenni kell a sztereotipikus megjelenítés helyett az élethűbb és igazságosabb női ábrázolásért. Szükség van a médiatörvény felülvizsgálatára, a nőket sértő médiajelenségek szankcionálására. Javítani kell a médiában dolgozó nők érdekérvényesítését.

✓ Egyenlő munkáért egyenlő bér jár nőnek férfinnal egyaránt – szögezi le az *(anyagi) elismerést a nők munkájáért!* pont. A munkaerőpiaci (vertikális és horizontális) szegregáció csökkentésére, a nők gazdasági függetlenségének erősítésére és a hátrányos helyzetű nők reintegrációjára van szükség. El kell ismerni a hagyományos női szerepeket, a házimunkát, a családszervezést és az egyéb női „ingenymunkát”. Támogatni kell a nők önfoglalkoztatóvá, vállalkozóvá válását, és növelni kell a nők gazdasági szerepét. A diszkriminációt szankcionálni kell.

✓ *Biztonságot a nőknek otthonaikban (is)!* Ennek érdekében növelni kell a menedékhelyek és a segítő szakemberek számát. A családon belüli erőszakot csökkenteni kell távollattartási törvénnyel és a bántalmazások szankcionálásával. Modern és szakszerű szexuális erőszak-törvényekkel meg kell előzni, és vissza kell szorítani a munkahelyi szexuális zaklatást és a prostitúciót. Alkalmassá kell tenni a magyar jogot a partnerkapcsolaton belüli nemi erőszak büntetésére is.

✓ *Nőkre szabott egészségügyi szolgáltatásokat!* – sürget az ötödik pont, azaz elérkezett az ideje a szemléletváltásnak a nőgyógyászatban. Nagyobb toleranciára, emberi, személyiségi és betegjogok tiszteletben tartására, az eltérő kulturális szokások és szexuális irányultságok figyelembevételére van szükség a vizsgálatok és kezelések során. Szükség van speciális várandós törvényre, a betegjogok, a kórházi szabályok és protokollok felülvizsgálatára. A női betegségekről és azok – hagyományos és alternatív – gyógy módjáról publikált tudományos kutatásokon alapuló információkhoz való hozzáférést biztosítani kell, be kell vezetni a „női egészségnevelés” fogalomkörét, és el kell indítani az ezzel kapcsolatos képzést orvosoknak, egészségügyi szakdolgozóknak, mentálhigiénés szakembereknek, pedagógusoknak és laikusoknak egyaránt. Teljes körű tájékoztatást kell kapni a vizsgálatok és beavatkozások kockázatairól és következményeiről. A női betegségek differenciált és államilag támogatott kezelését biztosítani kell.

A 12 pontot aláíró szervezetek

Amnesty International Magyarország • Fiona (Fiatal Nőkért Alapítvány) • IgEN Egyesület • Jól-Lét Alapítvány • Labrisz Leszbikus Egyesület • Magyar Internetező Nők Egyesülete (MiNŐK) • Magyarországi Női Alapítvány (MONA) • NANE (Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen) Egyesület • Női Érdek • Patent Jogvédő Egyesület (Patriarchátust Ellenzők Társasága Jogvédő Egyesület) • REGINA Alapítvány • SEED Kisvállalkozás-fejlesztési Alapítvány • Stop-Férfierőszak Projekt • TAVAM (Társaság a Várandósság és Anyaság Megszenteléséért)

✓ *Méltó módon foganni, szülni és születni!* Kontrollált szülés helyett informált szülést, anyabarát, bababarát és családbarát intézményeket kell kialakítani. A hatodik pont elvárása szerint női segítők kellene a várandós, a szülő és a gyermekágyas nők mellé. Tudatosítani kell, hogy a várandósság nem betegség, ehhez egymást segítő hálózatok és női körök működését kell támogatni. Az évi kétmilliárd forintos tápszertámogatás helyett szoptatási tanácsadók képzésére kell nagyobb összegeket fordítani.

A gyermeknevelés területén rugalmas családsegítő intézményekre, több bölcsődére és családi napközire van szükség. El kell érni, hogy minimum 40 százalékban részt vállaljanak az együtt élő apák gyermekeik mindennapi gondozásában. Tenni kell azért, hogy a munkahelyek a várandósokkal együttműködjenek, gyesen lévőikkel rendszeres kapcsolatot tartsanak, visszavárják őket a munkába. Az intézményes segítő szolgáltatások között biztosítani kell a szülők és leendő szülők önismereti fejlődését.

✓ *Több nőt a politikai és gazdasági döntéshozatalba!* Azaz a hetedik pont kötelező kvótát – 51 százalék női politikust – tűz ki célul a parlamenti pártokban, állami funkciókban és a helyi politikai testületekben. Minden olyan akadály felszámolását sürgeti, amely

útját állja a nők fokozottabb közéleti szerepvállalásának és érdekeik autonóm képviselésének. A nők érdekeinek hatékonyabb képviselésére van szükség a parlamentben is.

✓ *Esélyegyenlőséget teremtő oktatást!* – sürget a nyolcadik pont. E szerint időszerű a tananyagok és tantervek gender szempontú felülvizsgálata, a nemek egyenlő társadalmi arányát tudatosító nevelés. Ki kell dolgozni és hozzáférhetővé kell tenni a specifikusan női, egész életen át tartó képzési programokat. Csökkenteni kell a horizontális szegregációt az oktatásban, a pályorientációban, a szakképzésben és a felsőoktatásban. Növelni kell a női oktatók számát a felsőoktatásban, valamint a kutatásban és a tudományos életben nőkre szabott akadémiai karrierutak és pályázati rendszerek kidolgozásával. Gender szakértők bevonására van szükség az oktatási szakma minden területén és szintjén – a pedagógusképzésben és továbbképzésben, az oktatási döntéshozatalban és a szakmai alap- és továbbképzésekben. Támogatni kell a gender tematikájú és szempontú nem formális pedagógiai programokat.

✓ *Demokráciát a párkapcsolatokban!* Ez a pont felhívja a figyelmet arra, hogy egyenlő arányban kell részt vállalni a háztartási és gyerekevelési feladatok megosztása terén, valamint a fogamzásszabályozás felelőssége terén. Meg

kell teremteni a párkapcsolatok különböző fajtái – heteroszexuális vagy leszbikus/meleg, házasság vagy élettársi kapcsolat – közötti jogegyenlőséget.

✓ *A hátrányos helyzetű nők intézményes támogatását!* – tartja szükségesnek a tizedik pont. Roma nők, vidéki nők, gyermeküket egyedül nevelő nők speciális támogatását biztosítani kell. Oda kell figyelni a menetredek alkotóinak a dolgozó és kisgyermekes szülők időbeosztására, babakocsi-barát tömegközlekedési eszközöket kell beszerezni a fővárosban és vidéken. Több bölcsődét és kevesebb zsúfolt óvodát kell fenntartani a fővárosban és vidéken. Nagyobb kedvezményeket és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést kell biztosítani a gyesen lévőek számára.

✓ *A szexuális önrendelkezés jogát!* Reproductív jogokat és hozzáférhető lombikprogramokat szorgalmaz a tizenegyedik pont. Lépní kell az abortusz-kérdésben, és el kell érni a művi meddővétel demokratizálását. Kedvező jogi és szociális feltételeket kell teremteni a leszbikus és egyedülálló nők gyerekvállalásához.

✓ *A nőmozgalom támogatását!* Társadalmi elismerésre és több állami támogatásra van szükség a női civil szervezetek működéséhez. El kell érni a női civil szaktudás elismerését és bevonását a politikai döntéshozatalba.

„E Havi Nőnap” programsorozat rendezvényei:

2007. május 11.

2007. június 8.

2007. július 6.

2007. augusztus 10.

2007. szeptember 7.

2007. október 5.

2007. november 9.

2007. december 7.

2008. január 11.

2008. február 8.

2008. március 8.

Női érdekvénesítést minden szinten!

Valódi nőket a médiába!

(Anyagi) elismerést a nők munkájáért!

Nőkre szabott egészségügyi szolgáltatásokat!

Méltó módon foganni, szülni és születni!

Több nőt a politikai és gazdasági döntéshozatalba!

Esélyegyenlőséget teremtő oktatást!

Demokráciát a párkapcsolatokban!

A hátrányos helyzetű nők intézményes támogatását!

A szexuális önrendelkezés jogát!

A nőmozgalom támogatását!

Helyszín: Európai Ifjúsági Központ

Budapest II. kerület, Zivatar utca 1–3.

Bővebb információ: www.nane.hu/aktuális; www.tusarok.org

Férfibeszed – családról és munkáról

Magánélet és munka összehangolásáról végzett kutatást közép- és felsővezető férfiak körében a FIONA – Fiatal Nőkért Alapítvány. Az attitűd-vizsgálat célcsoportját a gender szempontokra „hivatalból érzékenyebb” szakpolitikusok, illetve a Családbarát Munkahely Díjat nyert cégek vezetői alkották. A meginterjúvott férfivezetők alapvetően házások, többgyerekesek és középkorúak. A kutatás vizsgálta, hogyan vélekednek a férfivezetők a két nem esélyegyenlőségéről a munkahelyen és a családban, különös tekintettel az európai uniós irányelvekre.

Az összegyűjtött információk alapján a kutatás eredményeiből tanulmány készült, amely konkrét szakmapolitikai ajánlásokat is tartalmaz a nemek egyenlősége nemzeti stratégia, a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását elősegítő politika, valamint a Családbarát Munkahely Díj pályázat továbbfejlesztésére.

A kutatás eredményei

Általánosságban elmondható, hogy a megkérdezett vezetők – akár valóban családbarát módon vezetik a cégüket, akár nem – a saját életükben nem tudják összehangolni munkájukat a magánéletükkel, és minden esetben a családjuk szorul háttérbe. Mindkét, a gazdasági illetve politikai terület képviselőire jellemző a túlmunka, az önkiszákmányolás, nem ritka a 12 órás munkanap, valamint a hétvégén, ünnepen is végzett munka. A teljesítmény háttérében minden esetben egy „edzett feleség” áll, ahogyan egyikük fogalmazott.

Kevés kivételtől eltekintve a felkeresett vállalati férfivezetők kiegyensúlyozott családi háttérrel rendelkeznek, több esetben is négygyermekes apákat interjúváltak. Mindenképpen megerősödött az a kép tehát, hogy a férfi és női vezetőknek aszimmetri-

kus a helyzete a magánéleti háttérrel és a házassági piacot tekintve. A női vezetők körében folytatott vizsgálatok sorra azt erősítik meg, hogy a hivatást választó nők növekvő része nem él stabil párkapcsolatban, és általában nincsen gyermeke.

A család alatt a férfi interjúalanyok határozottan az apa+anya+gyerek(ek) felállást értették, amelyet egy kivétellel saját életükben jelenleg is megvalósítanak. Megosztottak a vélemények arról, hogy kinek a dolga a munka és a családi élet összeegyeztetése: a többségi vélemény az volt, hogy minden munkavállaló számára ott a feladat,

de azért a nőket a családhoz rendelő hagyományos vélemények is elég erősek voltak. Senki sem akadt, aki a család menedzselését egyszemélyes vállalkozásként írta volna le, hanem minimálisan az együtt élő szülőkre gondoltak.

Akinek a kérdezett vezetők közül nem jelent problémát munka és család összehangolása, ott általában a felelősre hárul a háztartás és gyermeknevelés legtöbb feladata. Az összehangolás a kérdezettek többsége szerint mindenkinek egyformán dolga, de az elméletre rácsúfol a gyakorlat: valójában többnyire saját életükben és környezetükben is inkább a nőkre hárul. Az alanyok egyik része ezt legalábbis indokoltnak tartotta (biológiai, társadalmi determináltság), volt, aki ellezte, de saját életében egyikük sem tett ellene.

A gyakorlat és az elmélet ütközik olyankor is, amikor a valóban kettős teher alatt szenvedő nőknél (a munka után még a háztartás és a gyermeknevelés is rájuk hárul) próbál segíteni a

Magyar minta az Unió számára

Az Európai Bizottság által 2005-ben meghirdetett *Az esélyegyenlőség megteremtése az új tagállamokban: kísérleti program Magyarországon* című pályázat keretében modellértékű projekt született hazánkban. *A férfiak szerepe a nők és férfiak esélyegyenlőségének elősegítésében, a szülői, ezen belül az apaszerep új értelmezése a munka, a karrier és a magánélet összeegyeztetésében* témakör hazai megvalósítása nemcsak része az Európai Unió Gender Mainstreaming programjának, hanem egyúttal mintaként is szolgál az új tagállamok számára.

Magyarország az európai keretstratégia három területén kívánt előrelépést elérni: egyrészt a nők és férfiak azonos részvételét a döntések előkészítésében és a döntésekben; másrészt a hagyományos, megrögzült nemi szerepek és sztereotípiák oldása és átalakítása terén; harmadrészt pedig a férfiak és nők részvételének esélyegyenlősége terén a munkaerőpiacon, illetve a gazdasági életben. A projekt célcsoportja alapvetően a teljes magyar társadalom, célzottan a döntéshozatalban résztvevők, a csúcs- és középvezetők, a vezető állásban levő férfiak voltak. A program keretében sor került a társadalmi nemek egyenlőségének figyelembevételével kialakított új, partneri felelősség-megosztáson alapuló, a privát szférát is érintő szerepmóddel felkínálására, bemutatására és népszerűsítésére, valamint ennek menedzsment eszközökkel történő elősegítésére, támogatására.

A projekt anyagai letölthetők a www.genderpilot.hu honlapról.

munkaadó, így megmerevítve a hagyományos nemi szerepeket, ellenben az adott pillanatban segítve a nőket. Két válaszadó is együttérző, személyes családbarát intézkedésként említette meg, hogy a női dolgozókat előbb engedik el a munkából ünnepekkor, hogy legyen idejük megfőzni az ünnepi menüt. Az interjúalanyok ugyanakkor több esetben is szóba hozták, hogy ez más kultúrákban másként van, ezzel rámutattak arra, hogy a nemi szerepek erősen függenek a nemzeti kultúrától.

Az egyik alany nagyon pontosan megfogalmazta azt a problémát, amely sok válaszban is rejtetten megjelent, és ami általában a gender politika egyik problematikus pontja. Mi a célravezető: ha az idealisztikus (jövőben elérendő) helyzetből kiindulva hozunk politikai döntéseket (pl. apák gyermekgondozásának megkönnyítése), vagy ha a realitásból, a jelen helyzetből kiindulva – természetesen szigorúan átmeneti jelleggel – olyan politikát folytatunk, amely a hagyományos nemi szerepfelosztás miatt nagyobb hátrányt szenvedő nőknek segít elsősorban? Fennáll a veszély, hogy a nőket célzó intézkedések hagyományos szerepeikben rögzítik a két nem képviselőit.

Az interjúalanyok ugyan fontosnak tekintik a vezetők példamutatását, de ez a családbarát intézkedések esetében csak nagyon korlátozottan érvényesül. A legtöbb vállalat/szervezet vezetőjének életében ritkán látunk példákat arra, hogy meg tudták volna valósítani azokat az elveket, amelyeket a többi munkavállaló számára biztosítottak. Szerintük ahhoz, hogy a dolgozók számára megvalósuljon a családbarát munkahely, a vezetőnek saját családját mindenképpen háttérbe kell szorítania. Ehhez szinte minden esetben fontos erőforrást nyújtott a kérdezett felesége, aki többféle módon, de

igen gyakran saját pályafutása rovására támogatta, segítette a férjét.

A magánélet és munka összehangolásának egyik módja az, hogy a feleségek felvállalják azt, hogy erősen támogatják a férfi karrierjét (ez az, amit a szakirodalom two persons career, azaz kétszemélyes karrier elnevezéssel illet). Ezzel szemben a dual-career family, azaz amikor mindkét fél karriert fut be,

lényegesen ritkább volt. A feleségek támogatása és szerepvállalása nem jelentette ugyanakkor azt, hogy elfogadták volna férjük gyakorlatát.

A kutatás megvalósulását a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Osztálya támogatta.

Bővebben: www.fiona.org.hu,
www.tusarok.org

Családbarát munkahely

Idén immár nyolcadik alkalommal adják át a Családbarát Munkahely Díjakat. A pályázatot, amelynek célja a jó gyakorlatot felmutató munkahelyek elismerése, először 2000-ben hirdette meg a nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőség előmozdításáért felelős kormányzati egység, akkori nevén a Nőképviselői Titkárság. Ma már a Szociális és Munkaügyi Minisztérium gondozza a kezdeményezést. Érintett területek: munkaidő (különböző munkamodellekből való választás lehetősége), képzés (a munkavállalók alkalmazkodóképességének megteremtése), GYES, GYED, GYET utáni visszatérés a munka világába, gyermekintézmények (megőrzésük, fenntartásuk és korszerűsítésük), munkavállalói juttatások, munkahelyi biztonság.

Nemzetközi felmérések bizonyítják, hogy a családi kötelezettségeket tisztelőben tartó munkahelyi vezetés hatékonyan növeli a vállalat versenyképességét, miközben előnyös a családos alkalmazottak számára is. Az alkalmazottak motivációját, megelégedettségét és munkavégzésének hatékonyságát egyértelműen növeli a család és a munka érdekeit összeegyeztető vállalatvezetési gyakorlat. Eredménye a kevesebb stressz, a csökkenő fluktuáció és a betegség miatti távolmaradás. A jól kvalifikált, elkötelezett munkaerő megtartása és a hatékonyság, kreativitás növelése így hosszú távon lehetséges, ami nyeresé-

get jelent minden távlati céllal rendelkező vállalat számára.

A pályázat többek között olyan kérdésekre terjed ki, mint hogy milyen a vezetésben a nők aránya, hány férfi és nő vesz részt a képzéseken, vannak-e kifejezetten a férfiak családi elkötelezettségét erősítő intézkedések, a munkahelyi rendezvények, illetve egyéb juttatások a családtagok számára is nyitottak-e, vagy hogy támogatja-e a munkahely a szülői szabadságról viszatérőket.

A munkaügy szempontjából fontos a rész-, illetve távmunka lehetőségének felkínálása, törzsidő-, peremidő kialakítása, kollektív szerződések megléte, valamint a versenyképesség növelését célzó képzések, amelyek lehetőség szerint munkaidőn belül történjenek. Szociális szempontból pozitívan értékelendők az olyan juttatások, melyek növelik a munkavállalók szociális biztonságát (családalapítási és szülési segély, beiskolázási segély, nyugdíjpénztári hozzájárulás stb.), illetve egészségmegőrzését (szűrések, uszodabérlet, rekreációs támogatás stb.), vagy az olyan kiegészítő szolgáltatások, mint alternatív gyermekfelügyelet biztosítása, gyermekintézmények támogatása.

2007-ben 59 pályázat érkezett, a díjátadás lapzártánk után, május 15-én lesz Pécsen.

Hazai jogi háttér

A nők és férfiak egyenlőségének megteremtésével kapcsolatos nemzetközi joganyag egyik alapköve a **CEDAW-Egyezmény**, amelyet Magyarország az **1982. évi 10. törvényerejű rendelettel** ratifikált. A nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról 1979. december 18-án New Yorkban elfogadott egyezmény mellett a hozzá tartozó 25 általános ajánlást is kötelezőnek ismerte el hazánk. Az egyezmény a nők alapvető emberi jogaival foglalkozik. Tiltja a nőkkel szemben megnyilvánuló diszkriminációt az élet valamennyi területén. Az egyezmény alapján a részes országok periodikusan országjelentést nyújtanak be a CEDAW Bizottsághoz. (Magyarország 2006. tavaszán nyújtotta be hatodik országjelentését, amelynek tárgyalása a CEDAW Bizottság 39. ülészakán, 2007. július 23. és augusztus 10. között lesz).

2001. évi LX. törvény a nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról 1979. december 18-án New Yorkban elfogadott egyezmény kiegészítő jegyzőkönyve kihirdetéséről.

A kiegészítő jegyzőkönyv megteremtette az egyéni panaszjog intézményét.

A 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról a diszkrimináció több más formája mellett tiltja a nemi alapú diszkriminációt is. Hazánk több uniós direktívát is ezzel a jogszabállyal tett a belső jog integráns részévé (A tanács 76/207/EGK irányelve, valamint az azt módosító 2002/73/EK irányelv; a tanács 79/77/EGK irányelve, a tanács 86/378/EGK irányelve stb.)

362/2004. (XII. 26.) kormányrendelet az Egyenlő Bánásmód Hatóságról és eljárásának részletes szabályairól.

A hatóság nemi alapú diszkrimináció miatt is eljárhat. A hatóság felállítására a 2002/73/EK irányelv alapján került sor.

2174/1997. (VI. 26.) kormányhatározat az ENSZ nők IV. Világkonferenciáján elfogadott nyi-

latkozatban megfogalmazott feladatok magyarországi megvalósítását szolgáló cselekvési programot tartalmazza.

1089/2006. (IX. 25.) kormányhatározat a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Tanács létrehozásáról, amely a kormány döntéseit előkészítő konzultatív, véleményező, javaslattevő, a nők esélyegyenlőségét elősegítő cselekvési programok végrehajtása és annak ellenőrzése tekintetében koordináló testület. Tagjai a kormányzat, a nők esélyegyenlőségének javításáért dolgozó civil szervezetek, a nők érdekképviseletét ellátó országos hatáskörű társadalmi szervezetek képviselőiből, és a nők esélyegyenlőségével kapcsolatban kiemelkedő tudományos és gyakorlati tevékenységet végző személyek közül kerültek ki.

Nemzetközi jogi háttér

Pekingi Nyilatkozat és Cselekvési Terv

Az 1995-ben, az ENSZ Nők IV. Világkonferenciáján elfogadott Pekingi Nyilatkozat és Cselekvési Terv szintén fontos alapját képezi a hazai gender mainstreamingnek. A Pekingi Cselekvési Tervben a világ országai elismerték, hogy a nők és férfiak egyenlő jogainak gyakorlatban való biztosítása elengedhetetlen feltétele a fejlődésnek és a békének, valamint hogy a nők helyzetének javítása globális kérdés.

A cselekvési terv 12 beavatkozási terület jelöl meg:

- nők és szegénység
- nők és az oktatás, képzés
- nők és az egészségügy
- nők sérelmére elkövetett erőszak elleni küzdelem
- nők és a fegyveres konfliktusok
- nők és a gazdaság
- nők a döntéshozatalban
- nők a hatalomban
- nők emberi jogai
- nők és a média
- nők és a környezet
- gyermekklányok

Európai Charta a nők és férfiak közötti esélyegyenlőségről a helyi életben

2006. május 12-én innsbrucki közgyűlésén az Európai Helyi és Regionális Önkormányzatok Tanácsa, a CEMR elfogadta az Európai Chartát a nők és

FOGALOMTÁR

Gender: nemek (a nem társadalmi fogalom)

Gender gap: bármely területen meglévő különbségek nők és férfiak között részvételük, a forrásokhoz való hozzáférésük, jogaik, bérezésük vagy juttatásaik mértékét illetően.

Gender mainstreaming: a nők és férfiak adott helyzetének, prioritásának és igényeinek szisztematikus integrálása az összes politikai területen, a nők és férfiak közötti egyenlőség előmozdításának figyelembevételével.

Családon belüli erőszak: a fizikai, szexuális vagy pszichológiai erőszak bármely formája, amely veszélyezteti egy családtag biztonságát vagy jólétét és/vagy fizikai erővel történő fenyegetés, beleértve a szexuális erőszakot, a családon vagy háztartáson belül. Magában foglalja a gyermekek elleni erőszakot, a vérfertőzést, a feleség bántalmazását és a háztartás bármely tagjának szexuális vagy más típusú zaklatását.

Emberkereskedelem (Trafficking): elsősorban nő- és gyermekkereskedelem, modern rabszolgaság olcsó munkaerő vagy szexuális kihasználás céljából.

Üvegplafon (Glass Ceiling): a férfiak által dominált struktúrák összességéből adódó láthatatlan akadály, amely megakadályozza, hogy a nők vezető pozícióhoz jussanak.

férfiak közötti esélyegyenlőségről helyi szinten. A charta célja, hogy ösztönözze az európai helyi és regionális önkormányzatokat a nemek közötti esélyegyenlőség megteremtésére a helyi élet minden szintjén, és ennek érdekében a konkrét eszközökkel való fellépésre.

A CHARTA ALAPELVEI

✓ A nők és férfiak közötti egyenlőség alapvető jog.

✓ A nők és férfiak esélyegyenlőségének biztosítása, többszörös diszkrimináció és hátrány kiküszöbölése.

✓ A nők és férfiak kiegyensúlyozott részvétele a döntéshozatalban a demokratikus társadalom alapfeltétele.

✓ A nemi alapú sztereotípiák megszüntetése alapvető fontosságú a nők és férfiak esélyegyenlőségének megteremtéséhez.

✓ A nemi szempontok integrálása a helyi és regionális önkormányzatok valamennyi tevékenységébe elengedhetetlen a nők és férfiak egyenlőségének elősegítéséhez.

✓ A megfelelően finanszírozott cselekvési tervek és programok szükségszerű eszközei a nők és férfiak közötti egyenlőség elősegítésének.

Roadmap

Az Európai Bizottság a nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozóan ütemtervet dolgozott ki a 2006–2010. közötti periódusra (Gender Equality Roadmap 2006–2010). A gender mainstreaming hazai megvalósításában mérföldkövet jelent a roadmap célkitűzéseinek teljes körű felvállalása.

Az ütemterv a nemek egyenlőségével kapcsolatos uniós intézkedések hat prioritási területét vázolja fel: a nők és a férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlensége; a szakmai és a magánélet összeegyeztetése; a két nem egyenlő arányú képviselője a döntéshozatalban; a nemi bűncselekmény valamennyi formájának felszámolása; a nemekhez kötődő sztereotípiák leküzdése; valamint a nemek közötti egyenlőség előmozdítása a kül- és fejlesztési politikákban.

A roadmap megvalósítása a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Osztály hosszú távú munkatervének gerincét képezi. Jelenlegi ismereteink szerint Magyarország az UNIO egyetlen olyan tagországa, amely az ütemterv megvalósítását teljes mértékben felvállalta. A megvalósítás érdekében az osztály munkacsoportokat hozott létre, amelyeknek koordinációs feladatait az osztály munkatársai látják el. A munkacsoportokban civil szervezetek képviselői, szakértők és minisztériumi köztisztviselők dolgoznak. Az egyes munkacsoportok tagjainak kiválasztása a témakörökben eddig felmutatott szakmai tapasztalatok és eredmények alapján történt.

Az ütemterv megvalósításának prioritásai

✓ A nők és a férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése magában foglalja a lisszaboni foglalkoztatási célkitűzések megvalósítását, a női vállalkozások megerősítését, a nemek egyenlőségét a szociális védelem és a szegénység elleni küzdelem terén, a nemek közötti egyenlőség dimenziójának elismerését az egészségügyben, illetve ide tartozik továbbá a nemek közti fizetési aránytalanságok felszámolása is.

✓ A szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolása: rugalmas munkaszervezés-formák nők és férfiak számára, több gondozási szolgáltatás, az egyensúly megteremtését célzó politikák kidolgozása a férfiak és a nők számára.

Az ütemterv megvalósításának prioritásai

✓ A nők és a férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése magában foglalja a lisszaboni foglalkoztatási célkitűzések megvalósítását, a női vállalkozások megerősítését, a nemek egyenlőségét a szociális védelem és a szegénység elleni küzdelem terén, a nemek közötti egyenlőség dimenziójának elismerését az egészségügyben, illetve ide tartozik továbbá a nemek közti fizetési aránytalanságok felszámolása is.

✓ A szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolása: rugalmas munkaszervezés-formák nők és férfiak számára, több gondozási szolgáltatás, az egyensúly megteremtését célzó politikák kidolgozása a férfiak és a nők számára.

✓ Egyenlő arányú férfi–női részvétel támogatása a gazdasági és politikai döntéshozatalban.

✓ A nemi bűncselekmények és az emberkereskedelem felszámolásában rendkívül fontos a megelőzés szerepe, amelyhez a megoldást az oktatás, a tudás megszerzése, a hálózat és a partnerség fejlesztése, valamint a bevált gyakorlatok kicserélése jelentik. A szokásjogból vagy hagyományból eredő ártó szándékú hozzáállás és gyakorlat felszámolása sürgős fellépést igényel. Az emberkereskedelem a modern rabszolgaság egyik formája, amelynek a leggyakoribb áldozatai a nyomorban élő nők és gyermekek – elsősorban leányok. Az emberkereskedelem felszámolásához a megelőző intézkedéseket és az emberkereskedők megfelelő jogi eszközökkel való büntetését ötvözni kell az erőszak áldozatainak nyújtott védelemmel és támogatással.

✓ A nemekhez kötődő sztereotípiák felszámolása a társadalomban: három kiemelt területen – kultúra-oktatás-képzés; munkaerőpiac; média – kezdődött meg a munka, amelynek célja a sokrétű tájékoztatás, felvilágosítás és a társadalmi érzékenység fokozása.

✓ A nemek közötti egyenlőség előmozdítása az EU-n kívül: a prioritás célja az uniós jogszabályok végrehajtása a csatlakozó, a tagjelölt és a potenciálisan tagjelölt országokban, és a nemek közötti egyenlőség előmozdítása az európai szomszédsági politikában, valamint a kül- és a fejlesztési politikákban.

JELES DÁTUMOK

Május első vasárnapja – anyák napja. Az anyák napja világszerte ünnepelt nap, amelyen az anyaságot ünnepeljük. Magyarországon ez a nap május első vasárnapjára esik, de több országban május második vasárnapján ünneplik. Az anyák megünneplésének története az ókori Görögországba nyúlik vissza. Akkoriban tavaszi ünnepségeket tartottak Rheának, az istenek anyjának és vele együtt az édesanyák tiszteletére. Magyarországon 1925-ben a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt tartotta az első ünnepet, a májusi Mária-tisztelet hagyományával összekapcsolva. 1928-ban már miniszteri rendelet sorolta a hivatalos iskolai ünnepélyek közé az anyák napját.

Június harmadik vasárnapja – apák napja. Az apák napja egy világi ünnepnap. A 20. század elején kezdték el megtartani az anyák napja párjaként. Az apaság és a szülői szerep ünneplésével ilyenkor emlékeznek az apákra, nagyapákra és a többi férfi elődre. Az apák napját világszerte számos különböző időpontban ünneplik, Magyarországon június harmadik vasárnapján. A római katolikus egyház az apák napját hagyományosan március 19-én, Szent József napján tartja.

Május 5. Esélyegyenlőség Napja – Szakmai elismerések az Esélyegyenlőség Világnapja alkalmából.

Kiss Péter szociális és munkaügyi miniszter az Esélyegyenlőség Világnapja alkalmából Esélyegyenlőségért Életműdíjat, Esélyegyenlőségért Díjakat, Pro Caritate-Díjakat, valamint miniszteri dicséretet és miniszteri elismerő oklevelet adott át a minisztérium Akadémia utcai épületében. *Esélyegyenlőségért életműdíjat* vehetett át *Pongrácz Aladár*, a Mezőgazdasági Nyugdíjasok Országos Egyesületének elnöke öt évtizedes kiemelkedő tevékenységéért. *Esélyegyenlőségért díjat* négyen – *Hámori Tibor*, a Havanna Egyesület elnöke, *Molnár Csaba*, a Körzeti Általános Iskola (Pankasz) igazgatója, *Ráczok Balázs*, a Miskolci Családok Átmeneti Otthona és Regionális Kríziskezelő Központ vezetője és *Wirth Judit*, a Nők a Nőkért Egyesület az Erőszak Ellen (NANE) Egyesület programkoordinátora – kaptak, *Pro Caritate-díjban* hatan – *Magyar Adél*, a Korai Fejlesztést és Integrációt Támogató Alapítvány (Szeged) kuratóriumi elnöke, *Dr. Rott Pál*, a Somogy Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (Kaposvár) elnöke, *Rozina*

Eurobarométer

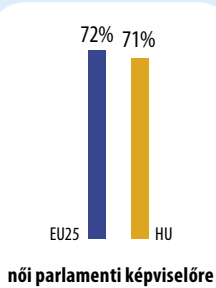
Az Európai Unió a 2007-es *Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év* célkitűzéseinek megfelelő eléréséhez előzetes kutatást készíttetett a tagállamokban a diszkrimináció és egyenlőtlenség témájában.

A felmérés 2006. június 7–július 12. között készült a TNS Opinion & Social cég gondozásában, és az EU-ban törvények által til-

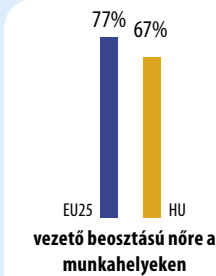
tott hat diszkriminációs okra – nem, kor, vallás vagy meggyőződés, etnikai származás, foglalkozás, szexuális orientáció – fókuszált.

Lapunk mellékletében folyamatosan részleteket közlünk a kutatásból; a teljes dokumentum a www.ec.europa.eu vagy a www.szmm.gov.hu oldalon található.

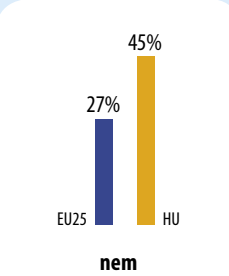
K: Egyetért-e azzal, hogy szükség volna több...?
V: teljes mértékben egyetért

K: Egyetért-e azzal, hogy szükség volna több...?
V: teljes mértékben egyetért

K: Ha a mostani helyzetet összeveti az öt évvel ezelőttivel, Ön szerint a diszkrimináció alábbi típusai elterjedtebbek vagy kevésbé elterjedtek Magyarországon? A(z) ... alapján történő diszkrimináció
V: elterjedtebb

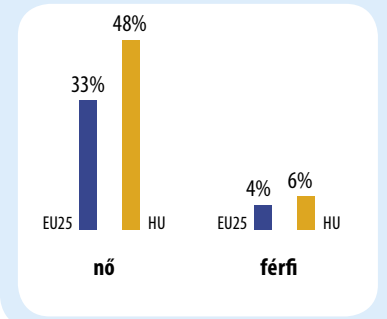
Lászlóné, a Somogy Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat (Kaposvár) ápolónője, Szabó Gáborné, a Szociális Szolgáltató és Információs Központ Fogymunkások Nappali Intézménye (Körmend) vezetője, Takács Gyuláné, a STILTEX Szociális Foglalkoztató (Kaposvár) gazdasági vezetője valamint Várkonyi Lászlóné, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Ápoló-Gondozó Otthona (Tokaj) intézményvezető ápolója – részesültek. *Miniszeri dicséretet Dolog Ernő, a Jakabszállás Község Önkormányzata Általános Művelődési Központ igazgatója, miniszeri elismerő oklevelet pedig a Miskolci Csodamalom Bábszínház* kapott.

Május 9. Európa Nap. Európa számára fontos szimbólum ez a nap, amely az egységes

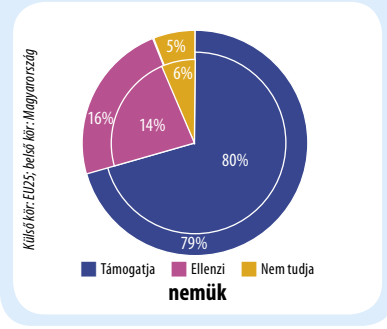
valutával (euró), az EU-zászlóval és az EU-himnusszal kiegészülve az Európai Unió politikai integritását közvetíti. Robert Schuman, francia külügyminiszter 1950. május 9-én nyújtotta be Európa szervezett keretek közötti egységesítésének javaslatát, amely közvetve az európai béke megőrzésének terve is volt.

A kezdeményezés eredményeként hozta létre 1951-ben az Európai Szén- és Acélközösséget (ESZAK) hat tagállam – Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, a Német Szövetségi Köztársaság és Olaszország. A javaslatot, amelyet gyakran „Schuman deklaráció”-ként is emlegetnek, a mai Európai Unió létrejöttét megalapozó törekvések első fontos mérföldkövének tekinthetjük.

K: Ön szerint a mai magyar társadalomban a következő csoportokhoz való tartozás inkább előnyt, inkább hátrányt jelent, vagy pedig nem számít? Az, ha valaki...
V: inkább hátrányt jelent

K: Támogatná vagy ellenezné olyan intézkedések bevezetését, amelyek mindenki számára egyenlő esélyeket teremtenének a foglalkoztatás területén? Speciális intézkedések bizonyos csoportok esetében... alapján.

K: Az Ön véleménye szerint a diszkrimináció alábbi típusai nagyon elterjedtek, eléggé elterjedtek, eléggé ritkák vagy nagyon ritkák Magyarországon? A(z) ... alapján történő diszkrimináció
V: elterjedt

	Nem	
	EU25	HU
Összesen	40%	45%
A válaszadók megoszlása... szerint:		
<i>Nem</i>		
Férfi	36%	44%
Nő	43%	46%
Tanulmányok (életkor a befejezés évében)		
15	39%	42%
16–19	38%	48%
20+	44%	49%
még tanul	37%	32%

EGYÜTT 1957 ÓTA

EURÓPÁT ÜNNEPELTÜK ORSZÁGSZERTE

Idén immár harmadszor ünnepelhette a magyar lakosság is teljes jogú tagként az Európai Unió hivatalos ünnepnapját május 9-én. *Robert Schuman* egységes Európa víziója mára valósággá vált, és idén kifejezetten különleges az ünnep, hiszen az Európai Unió 50. születésnapját is ünnepli. E jeles alkalomból a magyarországi Europe Direct irodák által szervezett számos program kínálkozott arra, hogy ki-ki kedve szerint ünnepeljen az ország minden pontján.

Különböző országok virágaiból összeállított csokrokért totóztak, tesztelték az európai uniós tudásukat az érdeklődők a keszthelyi Európa Pikniken. Európai néptáncokat tanulhattak Szolnokon vagy Székesfehérvárott, filmeket nézhettek meg Békéscsabán és Kaposváron, zenét hallgathattak az európai ifjúsági zenei találkozón Miskolcon. Pécsen és Nyíregyházán találkozhattak brüsszeli meghívottakkal. Miskolcon a munkavállalásról, Szegeden Magyarország jövőbeli uniós elnökségéről beszélgethettek a témában járatos szakemberekkel. Kecskeméten fúvós zenekar által kísért születésnap ünnepségen, Debrecenben a gólyalábasokkal, Gyöngyösön egy látványos ünnepi gálán szórakoztak az érdeklődők. *Európa virágai* címmel virágkötészeti bemutatót szerveztek Békéscsabán, míg *Üdvözlés Európából* címmel nemzetközi képeslap kiállítás rendeztek Egerben, illetve aszfaltrajzverseny várta a gyerekeket Dunaújvárosban és Teskándban. A megyeszékhelyeken az Europe Direct információs irodákban vagy a köztereken elhelyezett információs standokon az EU-val kapcsolatos információkkal, játékokkal, kvizekkel várták az ünneplő közönséget.

További információ a EUROPE DIRECT információs irodákról: (1) 2099 732

Gender – csak a nőkre vonatkozna?

Február 26. és március 9. között rendezték meg az ENSZ Nők Helyzetével Foglalkozó Bizottságának 51. ülését New Yorkban, ahol Magyarországot a Szociális és Munkaügyi Minisztérium esélyegyenlőségi szakállamtitkára képviselte.

A résztvevők a nők elleni erőszakot univerzálisan jelenlévőnek nevezték, és gyökereit a nemek közötti egyenlőtlenységben látták. Az erőszak megszüntetéséhez fontosnak tartották a téma prioritássá történő emelését, és a politikai akaratot. Megállapították, hogy a nők elleni erőszak a nők teljes életére kihat, és ennek társadalmi költségei is vannak. Fontosnak tartják éppen ezért a probléma átfogó megközelítését, amelyhez elengedhetetlenek a kutatások és az adatok beszerzése.

A gender, mint témakör az 1990-es évektől szerepel, és annak ellenére, hogy a gender témák nemcsak a nőket érintik, sokan még ma is csak a nőkre koncentrálnak. A férfiak sokszor hatalomvesztésként élik meg a gender mainstreaminget, a fejlesztések pedig nem koncentrálnak a gender témakörére. Alapvető fontosságú lenne, hogy a szexuális és családtervezési kérdésekbe vonják be a férfiakat. Mivel a nők elleni erőszak sokszor mutat összefüggést a „férfiassággal”, ezért nagyon fontos, hogy az erőszak elleni munkába minél több férfit vonjunk be. Az iskola egy alapvető hely ahhoz, hogy elérjék a férfiakat, fiúkat.

A férfiak szerepének felvetése egyben attitűdváltást is jelent, mivel ezzel egyben kijelentjük, hogy a nemek közötti egyenlőség nem „női téma”. Sok kihívás van ezzel kapcsolatban: nehéz a férfiak bevonása, szűkösek a források, és a nem szerepek változása körül még mindig sok a kérdés. A szexuális és reprodukció egészség kérdését még mindig nem terjesztették ki a férfiakra, a nők elleni erőszakot sok helyen még mindig tradicionálisan támogatják, a gyermekneveléssel a nők még mindig 3-4-szer annyi időt töltenek, mint a férfiak. Az apai szerep változása jelentheti a haladást a legnagyobb mértékben, de ez is inkább csak az észak-európai országokra igaz. A kampányok és a média szerepe nagyon fontos abban is, hogy erőszakmentes szocializáció valósulhasson meg.

Az ülésen elfogadott határozatokról bővebben: www.szmm.gov.hu

**ÖN
KOR
KÉP**

Az esélyegyenlőségi melléklet a Szociális és Munkaügyi Minisztérium támogatásával készült.

A mellékletet szerkesztették: Szász Andrea, Vajda Márta

Kamionnal a sokszínűségért. Az európai sokszínűséget népszerűsítő kamion április 25-én indult útnak Strasbourgból, hogy bejárja Európát. Útja során tizenkilenc országot érint, csaknem 18 000 kilométert megtéve. A kamion felbukkan majd városok központjában, egyetemeken, állásbörzéken, fesztiválokon; a mozgó információs platform célja, hogy az embereket tájékoztassa az egyenlő bánásmóddhoz való jogokról, és népszerűsítse az esélyegyenlőség 2007-es EURÓPAI ÉVÉT.

A 2007-es kamionturné állomásai között szerepel Szeged – május 30. és Budapest – augusztus 8. Sziget Fesztivál.

További információk: <http://equality2007.europa.eu>, www.stop-discrimination.info

Júniusi előzetes

Hogyan lehet fogatékossággal élni?

Pályázatok

Május folyamán jelenik meg a Gender mainstreaming programok – Nők és az oktatás pályázat, amelynek célja egy átfogó gender mainstreaming szemléletű átvilágítás az oktatási intézményeken belül az oktatók, és a hallgatók körében.

Az év második felében jelenik meg új tartalommal a „Férfiszerepek” A férfiak szerepe a nemek közötti egyenlőség elősegítésében című pályázat, amelyet néhány évvel ezelőtt hagyományteremtő céllal hirdetett meg a Szociális és Munkaügyi Minisztérium.

A 2005. évhez hasonlóan május folyamán jelenik meg az SZMM pályázata, az „Élhetőbb Faluért Programhoz tartozó, hátrányos helyzetű településeken előállított tájfellegű termékek helyi fesztiválokon, vásárokon és hagyományörző rendezvényeken való széles körű megismertetésének és népszerűsítésének támogatására”.

További információ a www.szmm.gov.hu, és a www.esf.hu honlapokon várható.